

AnneMarie Bloemhoff

Dilemma's delen

Professionals en cliënten over hun
ervaringen in de jeugdhulp

Dilemma's delen

Professionals en cliënten over hun
ervaringen in de jeugdhulp

AnneMarie Bloemhoff

“ Nathalie Meijer: ‘Later zou ik graag in de jeugdzorg willen werken’ ”

Het optimisme van jongeren in de jeugdhulp

'Ik zie mijn toekomst rooskleurig'

'Ik wil dat ze me nemen zoals ik in het dagelijks leven ben', zegt Nathalie Meijer. 'Ik wil niet gezien worden als Nathalie die in de jeugdzorg zit.' Michael Slagter: 'Als je gelijk vertelt dat je in een pleeggezin woont, haken ze af.' Een gesprek met twee jongeren over hun ervaringen in de jeugdzorg, hun dromen en hun toekomstverwachtingen.

Het is een levendige drukte in het kamertrainingscentrum van Trias in Zwolle, waar Nathalie (18) sinds een paar maanden woont. Jongeren komen thuis uit school, en verdwijnen met veel lawaai naar hun kamer. In de keuken krijgt een van de jongeren kookles. Geconcentreerd staat ze in de pannen te roeren, terwijl een andere jongere toekijkt. In de ontmoetingsruimte van het kamertrainingscentrum (ktc) vertellen Nathalie en Michael hoe ze in de jeugdhulp terecht zijn gekomen. 'Vanaf mijn vierde heb ik met hulpverleners te maken gehad, omdat mijn ouders uit elkaar zijn gegaan. Zo lang ik me kan herinneren waren er hulpverleners. Daarom voelt het ineens zo vrij nu ik achttien ben geworden. Ik heb mijn hele leven hulp gehad, nu moet ik het straks zelf gaan doen. Dat is eng.'

Kansen

'Ik ben op mijn dertiende weggelopen', vertelt Nathalie. 'Er waren thuis veel ruzies, er was alcohol in het spel, de politie stond vaak op de stoep, er was veel geweld. Op een gegeven moment was het zo erg dat ik ben weggevlucht. Ik ben stilletjes het huis uitgeslopen, en ben toen naar een vriendin gerend. Haar ouders hebben Bureau Jeugdzorg gebeld. Van daaruit ben ik naar een crisiscentrum gegaan. Daarna heb ik in drie pleeggezinnen gewoond, op een leefgroep en in een begeleid kamerwonenproject.' Na haar eindexamen, op haar zestiende, is Nathalie een jaar naar de Verenigde Staten gegaan. 'Ik heb een jaar High School gevolgd. Ik kwam in een gastgezin dat niets wist van mijn situatie. Ik kon daar mezelf zijn, kreeg kansen aangeboden, was even zonder zorgen. Toen ik een jaar later terugkwam uit Amerika, heb ik even bij mijn moeder en haar toenmalige vriend gewoond. Dat ging helemaal niet goed. Na de zoveelste geweldsescalatie tussen mijn moeder en haar vriend besloot ik al snel dat ik niet meer terug wilde. Ik woonde een maand bij een (netwerk)pleeggezin, en ben daarna op

dit ktc gaan wonen. Op zoveel verschillende plekken en met zoveel verschillende hulpverleners leer je te overleven, en alleen op jezelf te vertrouwen. Ik heb geleerd dat ik zelf de enige ben die voor mijn geluk kan zorgen. Iedere keer als een hulpverlener zei: "Kom op, we gaan ergens heen", moest je gewoon je spullen pakken. Om te overleven leerde ik anders met emoties om te gaan. Ook nu werkt dat nog door. Als er iets vervelends gebeurt, huil ik niet, maar ben ik praktisch. Achteraf, als ik ga nadenken, komen de emoties. Het is belangrijk om toch één vast aanspreekpunt te hebben. Omdat ik vrijwillig in de jeugdhulp zat, kreeg ik een casemanager, die gelukkig lang een vertrouwd middelpunt is geweest.'

Spartaans

Michael woont sinds 2007 in een pleeggezin in de omgeving van Zwolle, samen met zijn zusje Eva, twee andere pleegkinderen en de twee kinderen van pleegouders Benny en Ria. 'Ik ging op mijn dertiende voor het eerst naar een crisispleeggezin', vertelt Michael. 'Het ging thuis niet goed. Alles moest precies zoals mijn moeder het wilde, mijn vader had niets in te brengen. Ze voedde ons Spartaans op; we hadden geen computer, mochten bijna geen tv kijken en nieuwe kleren vond ze niet nodig. Clubjes zag mijn moeder als invloed van buitenaf, dan zouden we gehersenspoeld worden. De hele avond zat ik boven op mijn kamer, ging te laat naar bed. In de tweede klas van de middelbare school liet ik me eens iets ontvallen. Mijn mentor pikte dat op, waardoor ik met haar ben gaan praten. Zij heeft een hulpverlener van de kinderscherming gewaarschuwd. Mijn vader is op school uitgenodigd, met hem konden ze wel praten. Er werden afspraken gemaakt. In de kerstvakantie ging het vrij goed, maar daarna begon het opnieuw. Mijn moeder was steeds boos op mij, terwijl ik niets had gedaan. Weer volgden gesprekken. Toch zei mijn vader er niets van, want dan reageerde mijn moeder het af op Eva en mij. Op een gegeven moment zijn Eva en ik van school gehaald, en naar een crisispleeggezin gebracht. Ik was er op voorbereid, ik voelde dat het er aan zat te komen. Eva was toen twaalf, ze wist van niks. Ik had haar niets gezegd, omdat ik bang was dat ze het mijn moeder zou vertellen. Eva en ik zijn allebei in een ander crisispleeggezin geplaatst, maar hadden wel contact met elkaar. Het was niet mijn bedoeling dat we uit huis gingen. Ik wilde vooral de school duidelijk maken dat ik mijn verslagen soms niet af had omdat er thuis geen computer was. Achteraf is het goed geweest. Het ging steeds slechter op school en ik raakte in de knoop met mezelf. Het werkt de hele nacht door in je hoofd.'

Verlies

Michael vertelt dat het 'een moeilijke beslissing' was om over zijn thuissituatie te praten. 'Je weet dat de kans bestaat dat je uit huis wordt geplaatst. Het voelde als verraad naar mijn ouders. Maar thuis wonen kon niet langer. Ook heb ik met vrienden gepraat. Ze zeiden: er moet iets gebeuren. Hoewel mijn vader steeds zei dat we wel een oplossing zouden vinden, was duidelijk dat hij het niet had gered tegenover mijn moeder. Ik had er geen vertrouwen meer in. In het pleeggezin kan ik mezelf zijn. Voor het eerst zit ik op een sportclub: korfbal. Nu gaat het prima op school. Een paar uur per week werk ik in een supermarkt.' In 2007 kreeg Michael een nieuw verlies te verwerken: zijn vader werd ziek en stierf twee maanden later aan longkanker. 'In het hospice heb ik nog met mijn vader gesproken, en afscheid van hem kunnen nemen. Op de begrafenis hebben Eva en ik kaarsen aangestoken.'

Contact

Hoe je contact met je ouders moet blijven houden, is een onderwerp waar Nathalie en Michael mee worstelen. 'Mijn moeder is en blijft mijn moeder', zegt Nathalie. 'Ik hou van haar en dat gevoel bindt je. Daar moet je mee leren omgaan. Ik zie mijn moeder weinig. Ze komt niet op bezoek, maar belt eens in de zoveel tijd naar mijn mentor op het ktc om te vragen hoe het met me gaat. Eens in de maand of twee maanden ga ik bij mijn moeder langs. Mijn zus en halfzus wonen nu weer bij mijn moeder. Het botste vooral tussen mijn moeder en haar vriend, en tussen de vriend van mijn moeder en mij. Dat ik uit huis moest vluchten is mij overkomen, maar het had ook mijn zus kunnen overkomen. Met mijn vader heb ik geen contact meer. Toen ik jonger was moest ik erheen van de kinderrechter, maar dat ging niet goed. Ik zou wel meer contact met mijn moeder willen, maar dat is op dit moment niet goed. Ik heb geleerd dat te laten rusten; zij is wie zij is en ik ben wie ik ben.'

Tussen twee vuren

Michael wil graag contact met zijn moeder, maar dat lukt nog niet zo. 'Zij moet ermee akkoord gaan dat de gezinsvoogd erbij zit', legt Michael uit. 'Ik heb een ondertoezichtstelling (ots), en dan gaan alle contacten via Bureau Jeugdzorg. Ik had gevraagd of ik mijn moeder een keer mocht bellen, maar ze hangt op als ze door heeft dat de gezinsvoogd ernaast zit. Ze ziet dat als invloed van buitenaf.' Eén keer in de drie maanden is er een overleg van de pleegouders met de gezinsvoogd, waar Michael bij aanwezig is. 'Tijdens dit overleg is afgesproken dat ik op een zaterdag mijn moeder zou gaan bellen, die van niks wist. Daar heb ik later maar weer van afgezien. Je zit tussen twee vuren. Dan

weet ik niet goed wat ik moet zeggen. Ik wil geen moeilijkheden met mijn moeder, maar ook niet met de gezinsvoogd. Ik weet niet hoe het verder moet met het contact. Het is je moeder. Op die manier heb ik een band met haar, verder niet. Ze heeft niet meer de voogdij.'

Rekeningen

Nathalies moeder heeft de voogdij over haar. Omdat er nooit een gezinsvoogd is aangevraagd, betekent het dat Nathalie vrijwillig in de jeugdhulp heeft gezeten. 'Vanaf het begin heeft mijn moeder gezegd: "Jij wilt daar wonen, ik ga niets betalen". Daarom kreeg ik van haar geen geld voor reiskosten en kleding, of voor een nieuwe fiets, dat heb ik altijd zelf moeten bekostigen. Hier krijg ik leefgeld, waar je net je boodschappen van kunt betalen. Achteraf was het beter om

Michael Slagter: 'Met mijn pleegouders Ria en Benny kan ik het overal over hebben'

een gezinsvoogd te hebben. Ik ben hier helemaal niet vrijwillig, want waar zou ik anders naartoe moeten? Ik kan al vanaf mijn veertiende niet terug naar huis. Mijn moeder zegt dat ik niet terug hoeft te komen. Mijn rekeningen gaan naar mijn moeder. Ze wordt boos als ik naar de orthodontist ben geweest: "Dat was helemaal niet nodig", zegt ze dan. Denk maar niet dat ik de rekening ga betalen". Michael: 'Als je een ots hebt, worden alle kosten via Bureau Jeugdzorg vergoed. Je bent niet financieel afhankelijk van je ouders.' Nathalie: 'Aan het begin van het nieuwe schooljaar ga ik op kamers. Omdat ik een mbo-opleiding volg, krijg ik pas eind juli studiefinanciering. Voor hbo en universiteit is het anders, dan krijg je studiefinanciering zodra je studie begint. Er zou een financiële overbruggingsregeling moeten zijn. Straks moet ik mijn studie en mijn huur betalen en ik moet ook nog leven. Wekelijks spaar ik een bedrag, en ik werk om mijn ziektekosten-verzekering te kunnen betalen en straks te leven. Mijn mentor op het ktc begeleidt me. Ik vind het ook wel eens gezellig om met vriendinnen naar de bioscoop te gaan, maar ik moet vaak afzeggen omdat ik moet werken of het geld er niet voor heb. Het indicatiebesluit van Bureau Jeugdzorg loopt tot oktober. Zolang kan ik hier blijven wonen, maar ik wil het liefst een eigen kamer huren. Ik ben klaar om de wereld buiten de jeugdzorg te gaan ontdekken.'

Verdrietig

Waar kunnen jongeren in de jeugdhulp terecht om lastige situaties te bespreken? 'Het pleeggezin is belangrijk voor mij', vertelt Michael. 'Met mijn pleegouders Ria en Benny kan ik het overal over hebben. Zo praat ik regelmatig over het contact met mijn moeder, en hoe dat verder moet. Mijn pleegouders zijn er stellig in dat ik voor mijn achttiende, voordat ik uit huis ga, moet weten hoe ik met mijn moeder zal omgaan, omdat ik later weer contact met haar zal moeten hebben. Tot mijn achttiende kunnen ze me daarbij steunen. Als er iets is binnen het pleeggezin, als je bijvoorbeeld niet kunt opschieten met je pleegmoeder, kun je het aan de voogd vertellen.' Nathalie: 'Ik zou naar mijn mentor kunnen gaan. Dat is lastig, want zij werkt hier. Laatst had ik mijn mentor verteld dat ik verdrietig was geweest om iets dat was gebeurd. Ze zei dat ik me moest gedragen; als ik me rustig hield, dan kwam het wel goed. Ik deel het vaak met andere jongeren. Dan ben je je frustratie kwijt.' Michael: 'Dat heb ik in het pleeggezin. Mijn pleegouders proberen ervoor te zorgen dat we voor ons achttiende jaar klaar zijn om op onszelf te wonen. Ik heb veel steun gehad aan mijn vrienden van vroeger. Met die vrienden heb ik nog contact.' Nathalie: 'Vanaf groep 5 heb ik één vaste vriendin. Zij is de enige stabiele figuur in mijn leven

geweest. Ze was er voor me, ik kon haar altijd bellen. Ik heb veel vriendinnen overgehouden uit de jeugdzorg. Verder sprak ik altijd op school veel met leerkrachten.’ Nathalie bespreekt sommige onderwerpen in de Jongerenraad, waarin ze actief is. ‘Een onderwerp als *bejegening* komt regelmatig terug. We bespreken hoe het gaat, en hoe de groepsleiding met jongeren omgaat. Ook praktische dingen komen aan de orde, zoals onze uitwisselingsreis naar Roemenië.’

Beeldscherm

‘Later zou ik graag in de jeugdzorg willen werken’, vertelt Nathalie. ‘Het was niet altijd leuk, maar daar zou ik graag wat mee willen doen, zodat andere kinderen er wel iets aan hebben. Over het algemeen heb ik goede hulp gehad. Ik wil er graag voor zorgen dat andere jongeren dat ook kunnen krijgen. Oplossingsgericht werken bijvoorbeeld, daar heb ik veel aan gehad. Kijken wat je wel kunt en daar vervolgens aan gaan werken. In het ktc wordt gezegd: “Je kunt al koken. Hartstikke goed, ga dat uitbreiden. Dan mag je naar de tweede fase”. Sommige dingen zou ik anders doen. Op de leefgroep ben ik wel eens boos geworden. Als je een gesprek had, zaten ze nog naar het beeldscherm te kijken. Wanneer je uit school komt en iets leuks hebt gedaan, wil je even aandacht. Ik vind het belangrijk dat er tijd vrijgemaakt wordt om even een kopje thee te drinken met de jongere.’

Rugzak

‘Als je laat vallen dat je in de jeugdzorg zit, in een pleeggezin, heb je het gevoel dat iedereen je vreemd aankijkt’, constateert Michael. ‘Ik moet altijd uitleggen dat het niet mijn schuld is. Anders draaien ze zich om en lopen ze weg.’ Nathalie: ‘Ze weten meestal niet hoe ze moeten reageren. Vaak hebben ze een mening over de jeugdzorg, maar weten niet hoe het is. Ik nodigde een keer een vriendin hier uit. Ze was stomverbaasd dat er geen hek omheen stond en dat het huis midden in een woonwijk staat.’ Michael: ‘Op school weten ze dat ik in een pleeggezin woon, maar verder heb ik het er niet over.’ Nathalie: ‘In het begin van mijn opleiding koos ik ervoor om niet te vertellen dat ik in de jeugdzorg zit. Ik wil dat ze me nemen zoals ik in het dagelijks leven ben. Binnenkort houd ik in mijn klas een presentatie over jeugdzorg. Dan vertel ik dat ik een achtergrond heb in de jeugdzorg, waar ik heb gewoond en dat dit mij is overkomen. Vaak is het pure pech. Ik vertel wat het met mij heeft gedaan en hoe ik nu in het leven sta.’ Michael: ‘In het begin, toen ik in een crisispleeggezin woonde, heb ik niets verteld. Je moet vrienden maken, ze moeten je een beetje aardig vinden. Als je gelijk vertelt dat je in een pleeggezin woont, haken ze af. Je wilt gezien worden om

jezelf.' Nathalie: 'Deze rugzak draag je altijd bij je. Ik zie mezelf als een achttienjarige meid die aan het begin van haar leven staat, en hard op weg is naar volwassenheid. Ze heeft dat veel eerder moeten leren dan anderen, maar is een normale adolescent die straks lekker op kamers gaat wonen, gewoon een opleiding doet en gewoon bij Etos werkt. Mijn toekomst zie ik rooskleurig. Ik ga in de jeugdzorg of jeugdpsychiatrie werken, of iets met jongeren doen. Later wil ik pleegkinderen en eigen kinderen. Ik ben iemand met een verleden, maar ga er op zo'n manier mee om dat ik in de jeugdzorg wil werken en iets voor anderen kan betekenen.' Michael: 'Ik ga biologie of scheikunde studeren. Eerst ga ik op kamers wonen, later op mezelf, een baan, heel normaal.' ■

Top-3 Aanbevelingen

Michael Slagter en Nathalie Meijer

1. Als je vrijwillig in de jeugdhulp zit, het financieel net zo te regelen als bij een ondertoezichtstelling, zodat je financieel onafhankelijk bent van je ouders en je zaken als reiskosten en kleding vergoed krijgt.
2. Een financiële overbruggingsregeling als je een mbo-studie gaat volgen of het net zo regelen als bij hbo en universiteit: studiefinanciering zodra je studie begint.
3. Open dagen organiseren in de jeugdhulp, zodat mensen zien hoe het op de groep is of in een pleeggezin.

Auteursrecht voorbehouden

© 2009 Communicatie Company, AnneMarie Bloemhoff, Amsterdam

Oktober 2009

Dilemma's delen is een uitgave van Trias Jeugdhulp ter gelegenheid van het eerste lustrum.

Tekst: AnneMarie Bloemhoff

Eindredactie: Ton Bakker

Fotografie en vormgeving: Jack van Raay

Drukwerk: Drukkerij Waanders, Zwolle

ISBN 978 - 90 - 79017 - 03 - 4 | NUR 740